

УДК 7.036.5/.7(09)

## **ВПЛИВ НЕОЕКСПРЕСІОНІЗМУ У ТВОРАХ ЕЕРО СААРІНЕНА НА РОБОТИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ АРХІТЕКТОРІВ**

*О. Сільник, к. арх.*

*Львівський національний аграрний університет*

**Постановка проблеми.** Творчість Саарінена була досить багатогранною. Його роботи відомі не тільки в галузі архітектури, а й у дизайні. Це були розробки різних форм меблів, фурнітури, експерименти з матеріалом їх виконання [1]. У кожному з напрямів своєї творчості архітектор виявляв особистий стиль формотворення. Багато відомих його проектів були виконані в неоекспресіоністському напрямі. Тенденції розвитку сучасної української архітектури досить різнобарвні – з одного боку, це прагнення зберегти свою специфічність, з іншого – інтернаціоналізація [2; 3].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сучасна архітектура – цікавий об'єкт для досліджень. Сьогодні є чимало публікацій, у яких висвітлений їх аналіз [1 – 5].

**Постановка завдання.** Наше завдання – показати особливості неоекспресіонізму на прикладі творчості Еєро Саарінена та порівняти їх із творчістю сучасних українських архітекторів.

**Виклад основного матеріалу.** Еєро Саарінен – один із архітекторів, якому вдалося наблизити архітектуру за своєю образністю до скульптурних форм, виразити у своїх творах метафору, що символізує функціональність будівлі. Його роботи в дизайні – це поєднання зручності й лаконічності. Саарінен займав домінуюче положення в американській архітектурі післявоєнного часу, водночас сприяючи просуванню кар'єри таких видних архітекторів, як Йорн Утсон і Роберт Вентурі [4]. Як архітектор він проявив себе в роботах, що втілюють впевненість одночасно з емоційною динамічністю. Еєро Саарінен – американський архітектор фінського походження, син Еліела Саарінена – також відомого архітектора, був представником напрямку “органічний дизайн”, неокласицизм, неоекспресіонізм тощо [3].

Неоекспресіонізм – стиль, що сформувався у пізньомодерністській архітектурі, побудований на пошуках емоційного та яскравого архітектурного образу. Це стиль, який передбачає вільне формування об'єктів, орієнтованих на підвищену виразність та емоційну насиченість архітектурних образів [2].

Уже в першому його великому повоєнному проекті, технічному центрі «Дженерал-Моторс» в Уоррене, Мічиган, окреслився розрив із прямолінійністю «інтернаціонального стилю» Міс ван дер Роє. З творами

батька його зближували тяжіння до індивідуалізму, символізму і романтизму, врівноваженість мас і чистота ліній. Його аеропорти порівнювали з птахами в польоті, стадіони – зі східними храмами. У пошуках нового експресіонізму Саарінен проголосив, що “у нашій діяльності за будь-якою логічною метою криється емоційна першопричина”. Досить часто він пропагував використання нетрадиційних матеріалів, таких як кераміка й алюміній. Наприклад, використав перекриття-оболонки: будівля терміналу TWA в аеропорту Кеннеді (рис. 1), хокейний стадіон Єльського університету, головний будинок аеропорту Вашингтона [4].

Основні роботи – Смітсонівський інститут у Вашингтоні, аеропорт ім. Даллеса поблизу Вашингтона (рис. 2), хокейний каток Єльського університету (рис. 3), посольство США в Лондоні [5].

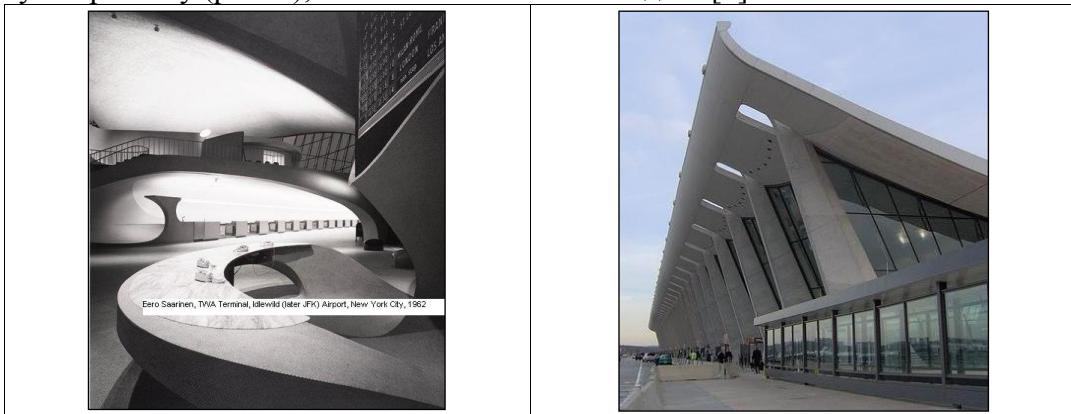


Рис. 1. Інтер'єр будівлі терміналу TWA в аеропорту Кеннеді.

Рис. 2. Аеропорт ім. Даллеса поблизу Вашингтона.

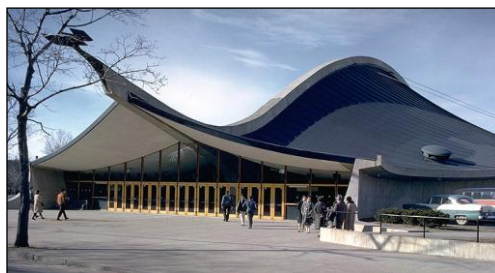


Рис. 3. Хокейний стадіон Йельського університету, 1958 р.

Наприкінці 50-х років XX ст. Саарінен створив низку споруд у дусі офіційного американського неокласицизму (посольство США в Лондоні, 1960 р.), а також споруд, що стилізують мотиви псевдоготики (комплекс гуртожитків Йельського університету, 1962 р.). Наприклад, у висотній

будівлі компанії CBS у Нью-Йорку (1964) спостерігається утрирована монументальність [1].

Постійно експериментуючи, Саарінен не висунув власного стійкого творчого методу. Проте його пошуки символічної образності значно вплинули на розвиток архітектура США після 1960 р.

У сучасній архітектурі України простежуються напрями постмодерністських традицій. У Львові характерними рисами залишаються, з одного боку, прояви історизму, з іншого – постмодерністського неоекспресіонізму [2].

Будинок по вулиці Валовій, 15 є прикладом контекстуального підходу в історично сформованому середовищі (рис. 4). З іншого боку, зустрічаються досить емоційні форми в сучасній забудові міста (рис. 5, 6).



Рис. 4. Житловий будинок (м.Львів, Валова, 15).

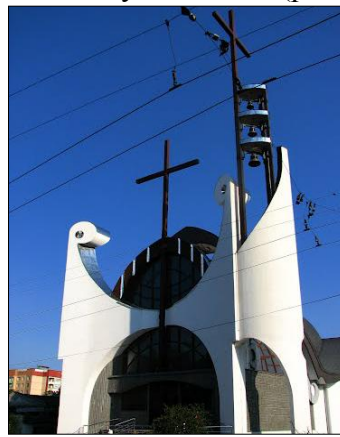


Рис. 6. Римо-католицька церква Храм Божої Матері неустанної помочі РКЦ (м.Львів).

Будівлі, що з'явилися в 90-х роках ХХ ст., засвідчують розвиток уже пізньомодерністських традицій. Проект південного терміналу київського залізничного вокзалу (автор – С. Юнаков) пов'язаний із розвитком найновіших тенденцій (рис. 7) [6].



Рис. 7. Київський залізничний вокзал.

У наступних проектах спостерігаємо легкість ліній, цікаве перетікання форм. Це житловий комплекс по вул. Івана Кудрі в Києві (проектна група “Архіматика”) (рис. 8) та робота Ю. Бабича – проект торгового комплексу на Соборній площі в м. Білій Церкві (рис. 9), проект оздоровчого комплексу ТзОВ «НПФ «Реле» в урочищі Ласпі, автор якого, А. Пашенко, дихає символізмом, властивим творчості Ееро Саарінена (рис. 10).



Рис. 8. Житловий комплекс по вулиці Івана Кудрі в Києві.



Рис. 9. Проект торгового комплексу на Соборній площі, м. Біла Церква.

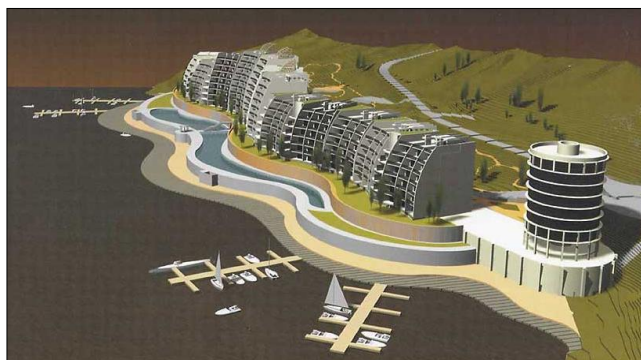


Рис. 10. Проект оздоровчого комплексу ТзОВ «НПФ «Реле» в урочищі Ласпів.

**Висновки.** Важливо відзначити позиції у вітчизняній архітектурі, які дедалі більше завойовують передові тенденції. Забудова сучасної України багатовекторна та своєрідна. Проте вітчизняні творчі погляди досить часто збігаються з характерними рисами загальносвітового процесу. Аналіз сучасних українських архітектурних творів свідчить про спорідненість із формотворенням неоекспресіонізму проектів Сааріненна, що, звісно ж, підтверджує своєрідний вплив талановитого архітектора ХХ ст. на сучасну архітектуру.

#### Бібліографічний список

1. Eero Saarinen [Electronic resource] : Design blog for designers. – Mode of access : <http://mihailvarbanov.wordpress.com/2010/06/29/eero-saarinen/>.
2. Черкес Б. Архітектура сучасності. Остання третина ХХ – початок ХХІ ст. : навч. посіб. / Б. Черкес. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2010. – 384 с.
3. Криворучко О. Сучасна архітектура : термінологічний словник / О. Криворучко. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2008. – 136 с.
4. Саарінен Еро [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://vseslova.com.ua/word/%D0%A1%D0%B0%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%B5%D0%BD\\_%D0%95%D1%80%D0%BE-92741u](http://vseslova.com.ua/word/%D0%A1%D0%B0%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%B5%D0%BD_%D0%95%D1%80%D0%BE-92741u).
5. Еро Саарінен : біографія [Електронний ресурс] // Цікаві історії про відомих особистостей, біографії. – Режим доступу : <http://www.people.su/ua/96522>.
6. Архитекторы Киева [Электронный ресурс] // Творческие архитектурные мастерские города Киева. – Режим доступа : <http://archunion.com.ua/arch/spisok.html>.

**Сільник О. Вплив неоекспресіонізму у творах Ееро Саарінена на роботи сучасних українських архітекторів**

Висвітлено засади неоекспресіонізму 60 – 70 років ХХ ст. на прикладі творчості відомого американського архітектора середини ХХ ст. Ееро Саарінена. Проаналізовано окремі роботи українських сучасних архітекторів. Виявлено вплив творчості Ееро Саарінена на роботи сучасних архітекторів України.

**Ключові слова:** дизайн, стильове спрямування, неоекспресіонізм, корпорационізм, неокласицизм, органічна архітектура, сучасна архітектура.

**Silnyk O. The effect of neo-expressionism in works of Eero Saarinen on works of modern Ukrainian architects**

The article highlights the principles of neo-expressionism of 1960 - 1970 in works of the famous American architect of the middle of the twentieth century. Eero Saarinen. The review of works of some modern Ukrainian architects has been made and the influence of Eero Saarinen on their works has been analysed.

**Key words:** design, style orientation, neo-expressionism, corporationism, neoclassicism, organic architecture, modern architecture.

**Сильник А. Влияние неоекспрессионизма в произведениях Ээро Сааринена на работы современных украинских архитекторов**

Освещены основы неоекспрессионизма 60 - 70 годов ХХ в. на примере творчества известного американского архитектора середины ХХ в. Ээро Сааринена. Проанализированы отдельные работы украинских современных архитекторов. Выявлено влияние творчества Ээро Сааринена на работы современных архитекторов Украины.

**Ключевые слова:** дизайн, стилевое направление, неоекспрессионизм, корпорационизм, неоклассицизм, органическая архитектура, современная архитектура.